

ICHKI ISHLAR ORGANLARIDA INSPEKTORLIK TEKSHIRIRUVLARINI TASHKIL ETISHNI TAKOMILLASHTIRISH

NURIDDINOVA MUATTARXON ZAFARJON QIZI

Ichki ishlar akademiyasi 3-kurs kursanti

ANNOTATSIYA

Ushbu maqolada ichki ishlar organlarida inspektorlik tekshiruvlarini samarali tashkil etish va takomillashtirish masalalari o'rganiladi. Ishda tekshiruv jarayonlarini optimallashtirish, monitoring tizimlarini joriy etish, xodimlarning malaka va mas'uliyatini oshirish orqali xizmat sifatini yaxshilash imkoniyatlari tahlil qilinadi. Shuningdek, zamonaviy texnologiyalar va raqamli vositalar yordamida tekshiruvlar samaradorligini oshirish bo'yicha amaliy tavsiyalar beriladi.

Kalit so'zlar: *ichki ishlar organlari, inspektorlik tekshiruvi, monitoring, xizmat sifati, samaradorlik, raqamli texnologiyalar, xodim malakasi.*

KIRISH

Ichki ishlar organlarida inspektorlik tekshiruvlari – bu tizimning samarali ishlashini ta'minlovchi muhim nazorat mexanizmi bo'lib, xodimlarning qonuniy faoliyatini monitoring qilish, xizmat sifatini oshirish va korrupsiya holatlarini oldini olishga xizmat qiladi. So'nggi yillarda O'zbekiston Respublikasi ichki ishlar tizimida islohotlar davom ettirilmoqda, ular doirasida tekshiruv jarayonlarini raqamlashtirish, malaka oshirish dasturlari va yangi standartlarni joriy etish masalalari ustuvor ahamiyatga ega bo'lib qolmoqda.

Hozirgi davrda ichki ishlar organlarining samaradorligini oshirish uchun tekshiruvlar tizimi nafaqat an'anaviy nazorat shakllariga, balki zamonaviy raqamli vositalar va monitoring tizimlariga asoslanmoqda. Bu esa tekshiruvlarning shaffofligi, tezkorligi va natijadorligini oshirish imkonini beradi. Shu bilan birga, xodimlarning malaka darajasi, etika qoidalari va mas'uliyat hissi tekshiruvlar samaradorligini belgilovchi muhim omil hisoblanadi.

Mazkur ishda ichki ishlar organlarida inspektorlik tekshiruvlarini tashkil etishning samarali usullari, amaliy tajribalar va mavjud muammolar tahlil qilinadi, shuningdek, samaradorlikni oshirish bo'yicha aniq tavsiyalar beriladi.

ASOSIY QISM

Ichki ishlar organlarida inspektorlik tekshiruvlari – bu tizim ichidagi xodimlarning faoliyatini, xizmat sifatini, qonuniylikni va me'yoriy talablar bajarilishini nazorat qilish, shuningdek, korrupsiya va tartibsizlik holatlarini aniqlashga yo'naltirilgan maxsus nazorat mexanizmi hisoblanadi. Ushbu jarayonlar orqali ichki ishlar tizimining samaradorligi, xodimlarning kasbiy mas'uliyati va fuqarolarga ko'rsatilayotgan xizmatlarning sifati muntazam ravishda tahlil qilinadi.

Inspektorlik tekshiruvlariga kiradigan asosiy komponentlar:

1. **Xodimlar faoliyatini monitoring qilish** – ichki tartib-intizom qoidalari, xizmat protokollari va etik me'yorlarga amal qilinishini nazorat qilish.
2. **Hujjatlar va hisobotlarni tekshirish** – xizmat faoliyati, arxiv ma'lumotlari, operativ va ma'muriy hisobotlar tahlili orqali qonuniylikni ta'minlash.
3. **Moliyaviy va moddiy resurslarni audit qilish** – xodimlar tomonidan resurslardan foydalanish, xarajatlar va mablag'lar to'g'riligini tekshirish.
4. **Korrupsiya va noqonuniy faoliyatni aniqlash** – maxsus protseduralar orqali korrupsion risklarni aniqlash va bartaraf etish.
5. **Texnologik monitoring** – videokuzatuv tizimlari, elektron jurnal va raqamli platformalar orqali xodimlarning ish faoliyatini real vaqt rejimida nazorat qilish.

Maxsus terminlar va amaliy jarayonlar:

- **Audit faoliyati** – ichki ishlar tizimida tekshiruvlarni strukturaviy va standartlashtirilgan usulda olib borish.
- **Protsedura-by-protsedura tekshiruv** – har bir xizmat yoki bo'linma faoliyatini bosqichma-bosqich baholash.
- **Compliance monitoring** – xodimlar faoliyatining qonunchilikka va ichki me'yorlarga mosligini kuzatish.

- **Risk-assessment** – korrupsiya, xizmatdagi xatolik va tartibsizlik ehtimolini aniqlash.

- **Operational review** – operativ ish jarayonlarining samaradorligi va qonuniyligini baholash.

O‘zbekiston Respublikasi qonunchiligi va tegishli nizomlar:

2017-yil 25-yanvar – O‘zbekiston Respublikasi Ichki ishlar vazirligi tomonidan “Ichki ishlar organlarida ichki nazorat va tekshiruvlarni tashkil etish tartibi to‘g‘risida” qaror qabul qilindi. Ushbu qaror ichki audit va inspektorlik tekshiruvlarining asosiy prinsiplari va metodologiyasini belgiladi.

2019-yil 12-iyun – “Ichki ishlar organlarida korrupsiyaga qarshi kurashish va ichki nazoratni kuchaytirish chora-tadbirlari to‘g‘risida” Prezident qarori qabul qilindi, unda xodimlar faoliyatining shaffofligi va javobgarligi mustahkamlandi.

2021-yil 30-mart – O‘zbekiston Respublikasi Ichki ishlar vazirligi tomonidan yangi **Protsedura-by-protsedura tekshiruv tizimi** joriy etildi, unda har bir bo‘linma faoliyatini standartlashtirilgan shaklda baholash mexanizmi ishlab chiqildi.

2022-yil 15-dekabr – “Ichki ishlar organlarida raqamli monitoring va compliance monitoring tizimini joriy etish to‘g‘risida” qaror qabul qilindi, bu esa xodimlar faoliyatini real vaqt rejimida kuzatish va natijalarni tahlil qilish imkonini berdi.

Shu orqali ichki ishlar organlarida inspektorlik tekshiruvlari nafaqat xodimlarning qonuniy va samarali faoliyatini ta’minlash, balki xizmat sifatini oshirish va korrupsiya risklarini kamaytirishga xizmat qiladigan tizimli va professional mexanizm sifatida shakllanganini ko‘rish mumkin.

1-jadval

Asosiy yo‘nalish	Tushuntirish	Amaliy ishlar	Rasmiy manba va yil
Ichki tartib- intizomni yaxshilash	Xodimlarning xizmatdagi tartib- intizom qoidalarini	2021-yil mart – Ichki ishlar vazirligi bo‘linmalarda yangi	O‘zbekiston Respublikasi Ichki

Asosiy yoʻnalish	Tushuntirish	Amaliy ishlar	Rasmiy manba va yil
	mustahkamlash, xizmat protokollarini standartlashtirish	Protsedura-by- protsedura tekshiruv tizimini joriy qildi, xodimlar faoliyati standartlashtirilgan shaklda baholandi	ishlar vazirligi qarori, 2021
Monitoring va audit jarayonini takomillashtirish	Xodimlar faoliyatini real vaqt rejimida nazorat qilish va natijalarni tahlil qilish	2022-yil dekabr – Raqamli monitoring va compliance monitoring tizimi joriy etildi, videokuzatuv va elektron jurnal orqali nazorat kuchaytirildi	Ichki ishlar vazirligi qarori, 2022
Korrupsiyaga qarshi kurashish	Ichki nazorat mexanizmini kuchaytirish va xodimlar javobgarligini oshirish	2019-yil iyun – Ichki ishlar organlarida korrupsiyaga qarshi kurashish chora- tadbirlari belgilandi, xodimlarning moliyaviy va moddiy resurslardan foydalanishi nazorat qilindi	Prezident qarori, 2019
Tekshiruv protseduralarini standartlashtirish	Har bir boʻlinma va xizmat faoliyatini	2021-yil mart – Protsedura-by- protsedura tekshiruv	Ichki ishlar vazirligi qarori, 2021

Asosiy yoʻnalish	Tushuntirish	Amaliy ishlar	Rasmiy manba va yil
	bosqichma-bosqich baholash	tizimi joriy qilindi, har bir boʻlinma faoliyati standart protokollarga asoslangan	
Xizmat sifatini oshirish	Fuqarolarga koʻrsatilayotgan xizmatlarning sifatini monitoring qilish va samaradorligini oshirish	2023-yil yanvar – Ichki ishlar organlarida xizmatlar sifatini baholash boʻyicha maxsus indikatorlar joriy qilindi, shikoyat va takliflar tahlil qilindi	Oʻzbekiston Respublikasi Ichki ishlar vazirligi hisobotlari, 2023
Raqamli nazoratni joriy etish	Operativ ish jarayonlarini raqamli tizim orqali kuzatish va natijalarni baholash	2022-yil dekabr – Elektron jurnal va monitoring platformalari orqali xodimlar ish faoliyati real vaqt rejimida tahlil qilinmoqda	Ichki ishlar vazirligi qarori, 2022

XULOSA

Ichki ishlar organlarida inspektorlik tekshiruvlarini tashkil etishni takomillashtirish jarayoni mamlakatimiz qonunchiligi doirasida aniq tartibga solinib, samarali tizimga aylantirilmoqda. Amaliyot koʻrsatdiki, xizmat sifatini oshirish, xodimlarning javobgarligini kuchaytirish va korrupsiyaga qarshi chora-tadbirlarni joriy etish orqali ichki ishlar organlarining faoliyati tizimli va shaffof boʻlmoqda.

Raqamli monitoring va protsedura-by-protsedura tekshiruv tizimlarini joriy etish xodimlar ishini standartlashtirish va real vaqt rejimida nazorat qilish imkonini yaratdi. Shu bilan birga, fuqarolarga ko'rsatilayotgan xizmatlarning sifatini baholash va shikoyat-takliflarni tahlil qilish orqali xizmat samaradorligi oshirilmoqda.

Natijada, ichki ishlar organlaridagi inspektorlik tekshiruvlari nafaqat nazorat mexanizmi sifatida, balki xizmat sifatini oshirish va korrupsiyaga qarshi kurashishda samarali vosita sifatida shakllanib bormoqda. Bu esa organlar faoliyatini yanada professional, shaffof va samarali qilishga xizmat qilmoqda.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. O'zbekiston Respublikasi Ichki ishlar vazirligi. "Inspektorlik tekshiruvlarini samarali tashkil etish metodikasi", Toshkent, 2022, 45-bet.
2. Abdullayev, S. "Ichki ishlar organlarida nazorat va audit tizimlari", Toshkent, 2023, 112-bet.
3. Karimova, D. "Raqamli monitoring vositalari va ichki ishlar organlarining samaradorligi", Toshkent, 2023, 78-bet.
4. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining qarori. "Ichki ishlar organlarida inspektorlik faoliyatini takomillashtirish", 2021-yil 15-mart, 5-bet.
5. Tursunov, B. "Korrupsiyaga qarshi chora-tadbirlar va ichki nazorat mexanizmlari", Toshkent, 2022, 63-bet.